

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції

Материалы VIII Международной научно-практической
конференции

Materials of the 8th international scientific and practical conference

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ НА ТРАНСПОРТІ**

**СОВРЕМЕННЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА ТРАНСПОРТЕ**

**MODERN INFORMATION AND INNOVATION
TECHNOLOGIES IN TRANSPORT**

MINTT-2016

Збірка матеріалів конференції

**24-26 травня 2016 року
Херсон, Україна**

**24-26 мая 2016 года
Херсон, Украина**

**May 24-26, 2016
Kherson, Ukraine**

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Меньшикова О.В., Дзюба Л.Ф., Кусій М.І., Ренкас А.Г.
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
(Україна)

Вступ. Прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» задекларувало перехід до студентоцентрированої концепції вищої освіти. Одним з завдань на шляху реформування є створення новітніх освітніх стандартів, які б відповідали сучасному європейському розумінню змісту та завдань освіти, максимізували шанси студентів реалізувати себе на ринку праці. Придатність до працевлаштування формується через набуття студентом комплексу компетентностей, які залежать від вимог, що висуває сучасний стан відповідної ринкової галузі. Прологованим результатом засвоєння актуальних компетентнісно орієнтованих знань та вмій є висококваліфікований спеціаліст, фахова діяльність якого сприятиме позитивній динаміці галузевої економіки. З метою подальшої розробки компетентнісно орієнтованих освітніх програм, вибору та формулювання змістових модулів в роботі проведено порівняльний аналіз вітчизняних та європейських освітніх програм підготовки фахівців для транспортної галузі.

Ключовим принципом вдосконалення професійної підготовки фахівців в якісному аспекті є орієнтація на вимоги споживачів освітніх послуг. Даний принцип означає, що конкурентоспроможність фахівця (випускника вузу) на ринку праці зумовлюється відповідністю результатів його професійної підготовки вимогам роботодавців. Необхідна умова підвищення конкурентоспроможності випускників ВНЗ – реалізація компетентнісного підходу при розробці освітніх програм підготовки.

Актуальність досліджень. Підходи для визначення компетентностей сьогодні є предметом дискусій Болонських конференцій, об'єктом досліджень дисертацій та наукових публікацій. Аналіз та визначення переліку загальних компетентностей, розроблення переліків фахових компетентностей були основними напрямками роботи проекту Тюнінг – «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning educational structures in Europe, TUNING)[1]. В рамках реалізації проекту були сформовані компетентності у таких предметних галузях як Математика, Фізика, Бізнес, Музика тощо. У науковій літературі проблема підготовки фахівців відповідно до потреб ринку праці зв'язується з реалізацією компетентнісного підходу. Значний внесок у розробку загальноосвітніх і методологічних питань щодо компетентнісного підходу внесли такі вчені: М. Армстронг, В.І. Байденко, О.І. Локшина, М. Рудь, М.С. Побірченко, Л.А. Вербицький, Н.А. Володина, П.Г. Галамін, Е.Ф. Зеєр, І.А. Зимова, З.І. Іванова, Е.А. Кисельова, Л.В. Лабунський, О.Є. Лебедев, Дж. Равен, Р.С. Сілкін, Ю.Г. Татур, А.В. Хуторський, В.А. Ширяєва та ін.

На державному рівні питання розробки освітніх стандартів із застосуванням компетентнісного підходу покладалось на науково-методичні комісії, які на сьогодні знаходяться у стані формування, а отже чітке визначення і формулювання компетентностей для освітніх програм підготовки фахівців зокрема транспортної галузі, лишається відкритим.

Постановка задачі. Одним з інструментів формування компетентностей конкурентоспроможного фахівця є аналіз існуючих схвалених і перевірених європейською практикою освітніх програм підготовки фахівців, та порівняння з аналогічними освітніми програмами України.

В ході дослідження було розглянуто освітню професійну програму напряму підготовки «Транспортні технології», затверджену Наказом Міністерства освіти і науки № 642 від 09.07.2009р., документ який є базою для розробки нових програм та споріднена освітня програма вищого навчального закладу Польщі.

Результати досліджень. Ускладнення транспортних систем, впровадження нових інтелектуальних підходів, зростаюча інтеграція транспорту і економіки, соціальної сфери, нова динаміка вимог роботодавців, яка випереджає ритм змін академічних програм, ставить питання про комплексну модернізацію освітніх програм у транспортній галузі. Підготовка персоналу транспорту в світі є різноманітною і не може бути зведена до абсолютної уніфікованих тенденцій. Це пояснюється традиціями транспортної галузі, академічними системами освіти, ступенем державного регулювання ринку освітніх послуг, а багато в чому – кількісними потребами в підготовці кадрів для транспорту. Але основою діяльності транспортних систем залишаються експлуатаційні кадри. У урахуванням швидкого впровадження нових технологій, ускладнення технічних і розширення функціональних завдань по взаємодії з іншими підрозділами розширюються вимоги до базових та практичних компетентностей фахівців такого профілю. Наявності пошугу вимагає якісної, на рівні кращих світових стандартів підготовки фахівців у транспортній сфері.

В Україні підготовку бакалаврів за напрямом «Транспортні технології» станом на березень 2015 року здійснювали 33 вищих навчальних заклади. Зміст підготовки визначався освітньою професійною програмою, затвердженою Наказом Міністерства освіти і науки №642 від 09.07.2009р. Слід очікувати, що згаданий документ стане базою для розробки нових програм. Оскільки фахові компетентності набуваються низкою навчальних дисциплін або модулів, то саме перелік дисциплін за циклами підготовки брався за ключовий показник порівняльного аналізу.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра [2] на вивчення нормативної частини відведено 120 кредитів ECTS, які поділені наступним чином між відповідними циклами підготовки:

- цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки (14%);
- цикл математичної та природничо-наукової підготовки (43%);
- цикл професійної та практичної підготовки (43%).

Варіативна частина складається з дисциплін самостійного вибору вищого навчального закладу та вибору студента залежно від професійного спрямування і становить ще 120 кредитів.

Після закінчення навчання за напрямом «Транспортні технології (за видами транспорту)» фахівці призначені для здійснення технічної, технологічної, контрольної та організаційно-управлінської діяльності в органах державного управління транспортом, відділах транспорту органів місцевого самоврядування, транспортних підприємствах різних форм власності і у компаніях з надання послуг населенню і підприємствам.

В якості порівняння вибрано освітню програму саме польського вузу [3] (Вищої школи підприємництва та адміністрування, м. Люблін) через те, що польська система вищої освіти пройшла шлях реформування, який в Україні лише розпочато: створення нових освітніх програм в умовах існування Національної рамки кваліфікацій устійсно реалізовано у польських вищих навчальних закладах у 2010-2012 рр.[4]. До уваги бралось також те, що транспортна галузь Польщі є порівнювальною з транспортною галуззю України і представлена всіма видами транспорту.

Польська система вищої освіти має три рівні [5]. Кваліфікаціями першого рівня є асистент та інженер, кваліфікація другого рівня – магістр, кваліфікація третього рівня – доктор. Кваліфікації мають два профілі: загальноакадемічний і практичний. Для перших двох рівнів вищої освіти та двох профілів кожного з восьми секторів вищої освіти розроблені та затверджені Наказом Міністра науки і вищої освіти Польщі описи результатів навчання. На основі затверджених описів польської університетні розробляють свої освітні програми, враховуючи близькі національні та міжнародні освітні програми.

У Вищій школі підприємництва та адміністрування (ВШПА) освітня програма спеціальності «Транспорт» має три спеціалізації: транспортна безпека, безпека дорожнього руху з елементами технічних експертних висновків та транспорт – логістика –

експедиція вантажу. Це освітня програма першого рівня (інженер) практичного профілю, нормативний термін навчання – 7 семестрів. Після закінчення навчання фахівці здатні кваліфіковано вирішувати завдання технічного, організаційного та технологічного забезпечення автомобільних перевезень вантажів і пасажирів у транспортних і підприємствах, обіймати посади інженерно-технічних працівників, транспортних менеджерів, транспортних логістів, а також керівників підприємств. Програма є практично орієнтованою, значна увага приділяється аспектам ведення бізнесу в галузі транспорту, експедирування і логістики на регіональному та міжнародному рівнях.

Дисципліни розділені на 22 модулі: 15 модулів спеціальності, 5 модулів спеціалізації і 2 модулі вільного вибору студента. Персональні та суспільні компетентності студенти набувають протягом всього періоду навчання. До дисциплін модуля належать іноземна мова, фізичне виховання, філософія (ідеї людської суб'єктивності), етика, творча діяльність, основи права, захист інтелектуальної власності. При викладанні дисциплін використовуються методи проектів та воркшопів, які формують у студентів здатність розв'язувати комплексні задачі транспортної галузі, вміння аналізувати ситуацію і приймати рішення, уміння спілкуватися і співпрацювати в групі.

Програмою передбачений підготовчий модуль, завданням якого є створення власної траєкторії навчання, вивчення академічного середовища та забезпечення базової підготовки з питань здоров'я та безпеки.

Основні компетентності в області математики та фізики студенти отримують під час вивчення математичного аналізу, лінійної алгебри та фізики, які логічно продовжує модуль моделювання транспортних процесів (теорія ймовірностей і статистика, дослідження операцій).

До модулів, що забезпечують загальні компетентності можна також віднести модуль алгоритмів та економічно-інформаційних компетенцій (економіка, інформаційні технології, організація і управління).

Перелік модулів професійної підготовки наведено у табл. 1.

Таблиця 1 – Перелік модулів загальної та спеціальної професійної підготовки

Назва модуля	Елементи модуля
1	2
Системи і засоби	Транспортні засоби. Транспортні системи. Інфраструктура транспортних засобів.
Електроніка та інженерна графіка	Електротехніка та електроніка. Інженерна графіка
Режими роботи транспорту	Матеріалознавство. Прикладна механіка. Технічні роботи
Транспортна логістика	Інжиніринг графіку. Проектування логістичних процесів. Економіка транспорту
Проектування і діагностика транспортних засобів	Сучасні матеріали і технології в будівництві транспортних засобів. Основи транспортного обладнання. Діагностика сучасних автомобілів
Автоматизація та метрологія транспорту	Метрологія. Автоматизація
Сучасні системи електроживлення транспорту	Палива для транспорту. Екологічні аспекти транспорту. Альтернативні системи приводу транспортних засобів
Модуль спеціалізації. Транспортна безпека	Безпека вантажів на автомобільному транспорті. Аналіз ризиків в області транспорту. Юридичні аспекти транспорту. Великогабаритні перевезення. Перевезення небезпечних матеріалів. Перевезення тварин

Продовження табл. 1

1	2
Модуль спеціалізації: Безпека дорожнього руху	Безпека дорожнього руху. Основи будівельної техніки Системи безпеки в транспортних засобах Дорожньо - транспортні пригоди. Технічна експертиза. Додаткова допомога. Правові основи безпеки дорожнього руху. Експлуатація автомобіля. Технічні випробування транспортних засобів
Модуль спеціалізації: Транспорт-логістика-експедиція вантажів	Цивільне право. Торгове право. Технологія транспортних операцій. Митна служба міжнародних перевезень. Технічні стандарти і технічні аспекти роботи. Спеціальні транспортні засоби та робочі машини. Бізнес і управління фінансами компанії. Доступ до ринку. Право на соціальне забезпечення. Податкове законодавство. Безпека дорожнього руху. Аналіз і оцінка збитків.

Під час навчання студенти проходять також практичну підготовку та виконують дипломну роботу.

Висновки. Порівняльний аналіз блоків змістових модулів дає можливість зробити наступні висновки. Освітня програма ВШПА є практично орієнтованою, відображає сучасні потреби ринку, акцентованою на підприємництво у транспортній галузі. Навчальні дисципліни об'єднані в модулі, вивчаються у тісному взаємозв'язку, динамічно поєднують знання і навички. Разом з тим структура курсу надає можливості укладання індивідуальної програми навчання що відповідає студентоцентрированій парадигмі вищої освіти. Аналіз успішно реалізованих освітніх програм європейського рівня дозволить скоригувати освітні пропозиції українських ВНЗ відповідно до очікувань ринку праці, підготувати конкурентоздатного фахівця та забезпечити сталий розвиток галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. URL: www.unideusto.org/tuningeu/
2. ГСВО МОНУ. Галуzeвий стандарт вищої освіти України. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 6.070101 «Транспортні технології (за видами транспорту)» кваліфікації «Інженер з транспорту» – Вид. офіц. – К., 2009. – 12 с.
3. URL: <http://www.wspra.pl/>
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.nauka.gov.pl/g2/original/2013_05/aa5d63eb4b96a6ef7cfa1107f44860.pdf
5. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти. – Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2014. – 168 с.